

Asia: VN/7791/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tilastokeskuksesta annetun lain ja tilastolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko Tilastokeskukselle hallituksen esityksessä kirjattu uusi tehtävä selkeästi kuvattu?

Valtiokonttori kiittää mahdollisuudesta lausua valmisteilla olevasta hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi tilastokeskuksesta annetun lain ja tilastolain muuttamisesta. Valtiokonttori kannattaa lämpimästi ehdotetun tutkija- ja aineistopalvelutehtävän kehittämistä paremmin sekä tutkijoita että viranomaisia palvelevaksi.

Ehdotuksessa tilastokeskuksesta annetun lain muuttamisesta (2 a §) todetaan, että ”Tilastokeskuksen tehtävänä on lisäksi ylläpitää, kehittää ja parantaa tilastojen ja tietoaineistojen tuottamiseen ja jakeluun liittyviä palveluja tieteellisen tutkimuksen ja yhteiskuntaoloja koskevien tilastollisten selvitysten edistämistä varten (tutkija- ja aineistopalvelu)”.

Edelleen todetaan, että ”Tutkija- ja aineistopalvelu on tarkoitettu erityisesti yliopistoissa, korkeakouluissa ja ammattikorkeakouluissa sekä tutkimuslaitoksissa ja ajatuspajoissa toimivien tutkijoiden tietoaineistotarpeisiin vastaamiseen”.

Valtiokonttori ehdottaa, että Tutkija- ja aineistopalvelun tietoaineistojen tarvitsijoihin lisättäisiin tutkimuskäytön ohelle erikseen mainiten viranomaiskäyttö. Tilastokeskuksen uuden lakisääteisen tehtävän voisikin nimetä Tutkija- ja viranomaispalveluksi.

2. Miten arvioitte valtioneuvoston etusijaa käyttölupahakemusten käsittelyssä suhteessa alaiseen hallinnon viranomaisiin?

Valtiokonttori pitää perusteltuna priorisoida valtioneuvosto etusijalle suhteessa sen alaisen hallinnon viranomaisiin. Lisäksi Valtiokonttori ehdottaa, että valtioneuvoston tietotarpeet asetettaisiin etusijalla myös ”yliopistoissa, korkeakouluissa ja ammattikorkeakouluissa sekä

tutkimuslaitoksissa ja ajatuspajoissa toimivien tutkijoiden tietoaineistotarpeisiin vastaamiseen” nähden.

Valtiokonttorin näkemyksen mukaan Tutkija- ja aineistopalvelun käyttö tulisi olla valtioneuvostolle tuotettavan palvelun osalta maksutonta. Maksuttomuuden tulisi kattaa sekä valtioneuvoston omat toimeksiannot että valtioneuvoston tarpeita tukevien palveluita tuottavien viranomaisten toimeksiannot Tilastokeskukselle, kuten Valtiokonttorin lakisääteisen valtioneuvostoa palvelevan analysointi- ja raportointipalvelutoiminnan (Laki valtiokonttorista 15.2.1991/305, 2 § 1, kohta 5).

3. Ovatko hallituksen esityksen ehdotusten tietosuojaa koskevat pykälät riittävän täsmällisiä?

Ei kommentoitavaa.

4. Onko aineiston tietosuojaoikeudellinen käsittelyperuste riittävästi kuvattu?

Ei kommentoitavaa.

5. Onko aineiston säilytystä koskeva tekstiosuus riittävän täsmällinen?

Ei kommentoitavaa.

6. Onko tietojen käyttötarkoitus rajattu riittävän selkeästi?

Valtiokonttori ehdottaa tietojen käyttötarkoituksen täsmentämistä viranomaiskäytön osalta, kysymyksen 1. vastauksen mukaisesti.

7. Ovatko raaka-aineiston ja valmisaineiston käyttörajaukset riittävän selkeitä?

Ei kommentoitavaa.

8. Mahdollistaako hallituksen esitys tutkijalle luovutettavien tietojen antamisen suoraan Tilastokeskuksen tutkijapalvelulle, kun tutkijan on tarkoitus käsitellä tietoja tutkijapalvelun etäkäyttöympäristössä?

Valtiokonttori pitää hallituksen esityksen keskeisenä tavoitteena, että säädöspohjalla voitaisiin varmistaa tietojen käsittelyn mahdollisuus tutkija- ja aineistopalvelun etäkäyttöympäristössä niin tutkijoille kuin viranomaisillekin.

9. Edistääkö hallituksen esitys tutkimuksessa hyödyllisen tiedon saamista tutkijoiden käytettäväksi?

Valtiokonttorin käsityksen mukaan hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tilastokeskuksesta annetun lain ja tilastolain muuttamisesta edistää hyödyllisen tiedon saamista tutkijoiden käytettäväksi. Lisäksi Valtiokonttori toivoo, että tämä hallituksen esitys edistäisi yhtä lailla samaisen hyödyllisen tiedon saamista viranomaisten käytettäväksi.

Skog Lasse
Valtiokonttori

Ahonen Olli
Valtiokonttori - Talous, tieto ja työelämä (T3) -toimiala